

DELI PÉTER ROHAMMUNKÁS

Irta: Gellér Lajos

— Na, ez is házaselet, amit Deli Péterék élnek. Az ember oda van vidéken, az asszony meg bejár a községházára és a titkárral paktál. Az este kilenc órakor megyek haza, a községházának minden ablaka kivilágítva és az egyik asztalnál ki más ül. mint Julis meg a titkár. Összebújnak és írnak valamit.

— Én meg azt hallottam, hogy a Julis valami női egyület alapít és a titkár segédkezik neki. A faluban kidobolták, hogy vasárnap délután minden asszony menjen a községházára. A titkár és a Julis beszélnek.

— Az lesz még csak valami. Kár hogy Deli Péter nincs itthon, majd befojtaná ebbe a megtévedt asszonyba a szót.

— Hát biz ez megtévedt. Nem törődik ő már semmivel. A gyerekeit elküldte kukoricát törni, mert azt mondja, hogy így kell építeni az országot. Na, az is egy ország lesz, amit Julis épít fel meg a gyerekei.

— Beszéltem vele. Azt mondja, hogy a nők is kapnak jogokat, meg hogy részt vesznek a választásokon is. A titkár közbeszólt, hogy nekünk asszonyoknak össze kell fogni, hogy megvédjük a jogainkat.

— Hát ez meg már mirevaló. Mikor volt az, hogy az asszonyok politizálnak, meg szavaznak? Bizuk mi ezt az emberekre, mi meg maradunk a főzőkanálnál.

★

Deli Péter cigarettát sodort és rágyújtott. Most fogyasztotta el az ebédjét, s lement a Dunapartura, hogy agyonültsen valamivel az ebédszünetet. Elnézte a folyót és a benne ágaskodó hidlábakat. A németek robbantották fel ezt is. Valamikor pőfűgő vonatok futottak keresztül rajta és most: német hadifegyverek cipelgetik ki a vízből. Hogy megváltozott az idő!

Ő is itt dolgozik a hídon. Otthagyta faluját, hogy részt vegyen az ujjaépítésben és hogy kenyeret vigyen haza. Igen. Otthon a család, az éhes gyerekek, s ő eljött ide, hogy dolgozzon értük. Mert nemcsak a kenyér — ez a híd is az övéké lesz. Az ő fiai is utaznak majd erre és odaszólnak egymásnak:

— Ezt a hidat apánk építették. Lehet, hogy azt a csavart, amit ott látsz, éppen apa helyezte bele a vasba. Vagy ő hordta fel ezeket a sineket, amelyeken a vonat fut a túlsó part felé.

Deli Péter elgondolkodott. . . Ebben a pereben szilárd meggyőződése volt, hogy fiai úgy fogják szeretni őt, ahogyan ő szeretette az édesapját, akinek becsülte, tisztelte minden mozdulatát, minden szavát. S amikor ő már nem lesz, milyen áhítattal fogják nézni ezt a hidat, amelyben benne van az ő kezemunkája is.

Szuréna jelezte a munka kezdetét. Mindentelől összeverődtek a munkások, s gyülekeztek a lerombolt hidőnél. Deli Péter is löztük volt. Valami ismeretlen láz fogta el. Társainak odaszólt, hogy ma különösen jól esik neki a munka, mert rájött, hogy ki-nek épül a híd. A munkások meglepetten néztek rá, ő még oda-szólt nekik valamit és indultak fel az állványokra. S amit mon-dott, mintha magával ragadta volna társait is: fokozott iramban kezdődött a munka. Deli Péter elképzelte, hogy itt a ronkok he-lyén né szép, hatalmas híd emelkedik s eztők közös munkával építik fel. A sokszáz munkáskor egy-egy lendületében van valami ami egy, ami közös.

Mintha minden kar mozdulatát ugyanaz a titokzatos gép irá-nyítaná. Azt azonban nem tudta, hogy mi ez a gép, mi ez a moz-gató erő. Érezte, hogy mindjobban belemerül a munkába és tudta, hogy most valami hatalmasat, valami nagyszerűt alkot.

Hosszú unalmas utazás után végre kiszállt a vonatból s eléje tárult faháznak jólismert képe. Deli Péter szabadságra jött haza. Vállára kanyarította a zsákokat, amibe holmiját pakolta és indult be-felé a faluba. Örült. Bármennyire is kifárasztotta az utazás, meg-gyorsította lépteit. Estelegett. Az emberek kívül ültek a padon, ép-pen úgy mint amikor elment (talán fel sem kelték azóta). Deli Pé-ter elmesolygott ezen a mellékgondolaton, mert úgy tűnt, mintha ezek az emberek örök térlenségre ítélték volna magukat.

Ahogy befordult a kövesútra, egy éneklő csoportra lett figyel-mes, amely az út közepén közeledett feléje. Sokan lehettek, mert nem látta a csoport végét. Deli Pétert elfogta a kíváncsiság és szerényen megállt az egyik akácia alatti, hogy bevárja a közeledő tömeget. S jöttek a fiatalok, vidám dalukban a munkát dicsőítet-ték. Mintha egy győztes hadsereg hazatérését szemlélné, annyi tisztelettel és lelkesedéssel figyelte az előtte elvonuló ifjú hadat. S egyszer csak két fiú lép ki a csoportból és Deli Péter felé fut. Megismeri és boldogan öleli magához gyermekeit. Egymás mel-letti haladnak, s nem kérdezi őket, hogy hol voltak. Tudja. Roham-munkán. Sokat hallott ő arról, hogy az ifjúság önkéntes roham-munkában vesz részt s boldog volt, hogy a fiú sem vonják ki magukat alóla.

Belépnek a kiskapun és eltűnnek a konyha ajtaja mögött. Az egyik fiú lámpát gyújt, a másik szalonját tesz az asztalra s jó étvágygal ülnek a vacsorához. A gyerekek élményeiket mesélik és Deli Péter nem veszi le róluk meleg tekintetét.

Nem sok idő mulik el azután és Julius lép be az ajtón

— Csak ha már kendet is hazatekerte az ördög — kiáltja vidáman és ő is az asztalhoz ül. Elmondja, hogy merre járt. Hogy bánt volt a női szervezeten. Összeövegett tartottak és megbeszélték az új feladatokat, az ország ujjaépítését. Szó volt a nép kötelességeiről és jogairól. Mert most már a nép uralkodik...

Most Deli Péter mesél magáról, a munkásokról s az épülő hídról. A munkásokat névszerint emlegeti. Julis nem ismeri őket, de figyelmesen hallgatja és folyton bólogat. Tudja, hogy valamennyi jóra való, derék ember, olyan mint Deli Péter.

Amikor lefeküsznek, az ember sehogymen tud elaludni. Jólesik az otthon melege, a család közelsége. Büszke a gyerekeire, a feleségére s ennek a büszkeségnek a szédületében fekszik és lelkében régi emlékek ébrednek.

Öt kezdte az emlékezést, amikor Julist elvette. Flatórozottan állt elébe és azzal mondta neki:

— Nézd Julis, mi mindketten szegények vagyunk, én azonban nem félek az élettől. Van két munkás karom és betereintek mindent ami kell. Téged pedig azért veszek el, mert szeretlek s mert tudom, hogy dolgoz vagy. Tudom, hogy ha kell kész vagy velem együtt dolgozni. — Julis nem szólt egy szót sem, mélyen a szemébe nézett és nyílt tekintetű azt mondta, hogy igen.

Később Julis gyerekeket szült, dolgozni azonban neki is kellett. Péter bármennyire iparkodott nem tudott annyit betereinteni hogy el tudta volna tartani a családot. Együtt dolgoztak a kendergyárban: együtt nyelték a port.

A kendergyár leégett, az ország pedig felszabadult. A gyárat azóta rohammunkával ujjaépítették. Pétert azonban máshova szőlőttia a kötelesség — hidat épített.

Elkészült a híd... Ünnepelesen adták át a forgalomnak. A hídnél nagy tömeg gyűlt össze zászlókkal, feliratokkal. Külön csoportban álltak a munkások, akik a hidat építették, legelől a rohammunkások. Köztük volt Deli Péter is. Jóleső öröm töltötte be a lelkét. Szemeivel a feleségét keresi a tömegben s bosszankodik, hogy nem lehet mellette. Aztán jött az ünnepeles aktus. Megnyitják a hidat és elindul rajta az első vonat. Péternek harsószik a háta a gyönyörűségtől. A nép élteji a munkásságot — a híd építői — és a rohammunkásokat. Deli Péter szédül s csak zavarosan látja az eseményeket. A vonat ekkor itt el élte. A mozdonyt és a kocsikat virágokkal díszítették fel. A vagonokban gyógyszer, ruha, élelem és szerszám érkezik az ország más részeiből. Ine, ezt ő építették. Tudta ő, hogy hatalmas alkotás, hogy nagy mű.

A vonat elmegy. Most egy miniszter beszél, majd a munkásokhoz lép, megdicséri őket és kiosztja a nép ajándékait. Neki is a kezébe nyom egy csomagot, megköszöni és boldogan tartja a kezében. Ekkor veszi észre feleségét, aki egy munkás küldöttség élén hatalmas vörös zászlót tart. A szél lengeti a zászlót és Julis kipirult arccal szorítja magához....

MÁRCIUSI NÉPMOZGALMAK

Irta: Kongó Tibor

*»Oh szabadság hadd nézünk szemedbe
Oly sokáig vártunk rád epedve,
Annyi éjen által, mint kísértet,
Bolygott lelkünk a világban érted.«*

(Petőfi Sándor)

Március az új élet kezdete, március a szabadság hava, a mult temetője. Március népeink legszentebb vágyainak kinyilatkoztatása és népmozgalmainak jelentőségét ily rövid írás formájában kimeríteni nem lehet. De új, szabad hazánkban, az egyenjogú népek demokratikus Jugoszláv Népköztársaságában a márciusi népmozgalmakról megemlékezni, nekünk magyaroknak nem csak történelmi hagyományunk parancsa, de időszerű eleven program.

A Jugoszláv Népköztársaság ragyogó emlékü napja, a fasiszta parancsuralmi rendszer megbuktatása, a náci-Németországgal kötött szegényteljes paktum felborítása is március havára: 1941 március 27-re esett. Forradalmi megmozdulás volt ez, a nép akaratának megnyilatkozása, mely inkább a harcot, a nélkülözést, a szenvedést választotta, mint a megszállást, a bilincseket. Ez a forradalmi megmozdulás volt a gyújtója, lángbetűs programadója a négyéves diadalmas népfelszabadító harcnak. A harc győzelme és vívmányai pedig lehetővé teszik a Jugoszláviában élő magyar népnek azt, hogy megünnepelje és helyesen értékelje történelmének két legnagyobb napját: 1848 március 15.-ét és 1919 március 21.-ét.

A jugoszláv nép márciusa és a magyar március eseményei csodálatosan kiegészítik egymást és oly nagy jelentőségűek, hogy az akkori mozgalmas és történelmi eseményekben igazán gazdag időkben is, világraszóló eseményekké nőttek.

Mik voltak az 1848-as sorozatos európai forradalmak indítókai? Milyen gazdasági körülmények készítették a jobbágyparasztságot, a munkásságot és a fejlődő polgári középosztályt arra, hogy erő-